

Vooruitblik

Door verandering in de luchtstructuur bleef het Noorderlicht overdag zichtbaar. Zelfs wanneer er een wolkende over zee hing kwamen de gekleurde stralen erdoorheen, maar wolkeloos zwart vol sterren ontvouwde de lichtshow zich pas echt in volle glorie. Er zat geen vast interval tussen de momenten. Onze tellingen wezen op een gemiddelde van acht per etmaal (variatie 3,2). De tijdsperiode bedroeg tussen de anderhalve minuut, de kortste meting, en drieënveertig minuten, onze langste meting. Wubbo hoopte hier het een en ander uit te kunnen gaan afleiden, al had hij nog geen idee wat het zou kunnen zijn. 'Een echte wetenschapper onderzoekt eerst en komt daarna pas met een theorie,' antwoordde hij nogal resoluut, en ik vroeg me af of hij er altijd al zo over had gedacht of dat het op dit moment de enige methode was die we konden toepassen en hij het daarom op deze manier vergoelijkte en ophemelde, maar ik betrapte mezelf erop dat ik hiermee een flauwe, en bovenal slappe gedachtesprong maakte, want we leefden nu niet bepaald in een tijd voor *wetenschapsfilosofie*; dat vakgebied was, in ieder geval voorlopig en waarschijnlijk voor een langere periode, volkomen irrelevant geworden; de menselijke vindingrijkheid en uniciteit kon in deze omstandigheden niet meer worden afgemeten aan zijn culturele waarde, waardoor alleen de techniek nuttig en belangwekkend bleef.

Tommy hield zich goed en was samen met onze wolfshond Brani een troost voor de meisjes. Terwijl Izdihar en Denise met elkaar speelden lag Tommy trouw en waakzaam tegen de voetjes van het meisje aan; ik hoorde hem licht grommen naar de dichterbij komende, krijgende zeemeeuwen die boven de reling bleven hangen en zochten naar voedsel en een plaats om te rusten. Dat laatste was geen probleem, we hadden ruimte genoeg voor een paar vogels, voor het eerste waren we echter naarstig op zoek naar een geschikt stuk land en vegetatie. De metingen wezen uit dat we ons verder noordwaarts dienden te verplaatsen.

Proloog

-‘Wanneer starten ze?’

-‘*Op Quatorze Juillet, de veertiende juli.*’

-‘Zo snel al? Is dat geen feestdag in Frankrijk?’

-‘*Klopt als een bus.*’

-‘Kunnen we nog iets doen, of zijn we al te laat?’

-‘*Het is nooit te laat, het wordt alleen steeds moeilijker om in te grijpen.*’

-‘Juist, dat is ook zo, je hebt gelijk. Het is een enorme uitdaging. Hoe rigoureuus mag ik zijn?’

-‘*Je voorganger heeft gefaald. We zijn niet voor niets naar jou gekomen; je hebt carte blanche! Dat wil zeggen, binnen de grenzen van onze richtlijnen, maar dat spreekt voor zich.*’

-‘Dan zullen ze wat beleven. Zoals ze het zelf zo mooi uitdrukken: de hel zal losbreken.’

-‘*Dat is toch wel figuurlijk bedoeld?*’

-‘Uiteraard, hoe kan het ook anders?’

-‘*Huh? Oh... de richtlijnen.*’

-‘Wanneer zal ik aanvangen?’

-‘*Begin maar meteen, de tijd dringt.*’

'Van je eigen leven herinner je je iets meer dan van een roman die je ooit hebt gelezen... en iets minder dan van een roman die je ooit hebt geschreven.'

Michel Houellebecq

'Emoties tonen ons dat we beboefdig zijn en afhankelijk van de wereld om ons heen.'

Martha Nussbaum

De Droom

Ik liep over de uitgestrekte vlakten van een Afrikaans savannegebied en had dorst. In de verte zag ik een donker gesteente opdoemen. Toen ik dichterbij kwam zag ik op de rotspartij een goudkleurige Afrikaanse jongedame zitten; ze was schaars gekleed, haar bovenlichaam was onbedekt, en ze had een natuurlijke schoonheid, uitstraling en rust om zich heen die ik zelden, of misschien wel nooit eerder, heb mogen ervaren. Haar borsten waren mooi rond gevormd en symmetrisch. Ze nodigde me uit om melk te drinken. Ik ging naast haar zitten, waarna ze de geitenmelk inschonk uit een kan van puur goud die vlak achter haar bleek te staan, en die ze met een lieve, ontwapende glimlach en met een kalme, gracieuze beweging tevoorschijn toverde. Op de kan stond in gegraveerde, gotische letters: *thoramelk*. Ik dronk de gouden beker in één teug leeg en ging met een voldaan gevoel onder de gitzwarte rots in het fijne, zilverkleurige zand liggen. Binnen korte tijd viel ik in slaap en droomde dat er drie miljoen Chinese en Arabische toeristen op Schiphol arriveerden, in elk toestel zaten precies vijfhonderd passagiers; de drieduizend vliegtuigen met het vrolijke, signaalrode Chinese logo landden vlak achter elkaar in colonne op de noordkant van Schiphol, en tegelijkertijd kwam er aan de zuidkant een colonne van drieduizend vliegtuigen met het sobere, matzwarte Arabische logo binnengevlogen. Ik wandelde door de aankomsthal langs de eindeloze rij Chinese en Arabische toeristen en zag op het scherm de tekst van hun reisprogramma:

‘De eerste twee dagen staan in het teken van het bezoek aan museum Amsterdam, de overige drie dagen zal museum Parijs worden bezocht.’

1

‘Zonder te beweren dat dit het meest ontzagwekkende boek ooit geschreven wordt denk ik wel – wanneer ik de literaire klassieken voor de geest haal, het hele spectrum in hun historisch Franse context plus alle grote filosofische werken – dat het een goede kans zal maken in de top tien te geraken,’ sprak Bertrand achteloos terwijl hij de net binnenkomende drie, zo te zien orthodox-joodse vrienden, groette.

Dit is dus zijn stamkroeg, dacht Milan. Nu hij het in levenden lijve aanschouwde was het anders dan in zijn verbeelding; plotseling kon hij zijn vereenzelviging met het joodse leven niet meer plaatsen. Dat was overigens niets nieuws, zijn fantasie en intuïtie lieten hem vaker dan hem lief was in de steek en in de publieke ruimte en de werkelijke interacties met de Ander werd hij – om toepasselijk met Levinas te spreken (Bertrand is tenslotte aanhanger van zijn werk) – veelal geconfronteerd met of het tegendeel of een bepaalde allesoverheersende blokkade die maakte dat hij verstijfde. Het regende inmiddels harder en de straten van Parijs liepen onder water door deze inktzwarte wolkbreuk: het zicht was nihil geworden, de klinkers glad.

Waarom had hij Bertrand overgehaald een briefwisseling te starten? Het was een ingeving geweest; een spontane actie resulterend in het versturen van een e-mail naar Bertrands agentschap, omdat hij tot de treurige conclusie gekomen was dat er niemand overgebleven was om mee te debatteren, behalve de man die hij tegelijkertijd bewonderde en verachtte, de man die altijd hoffelijk was en zich *en public* zo geëngageerd en welbespraakt gedroeg, de man met het immer openstaande, krijtwitte overhemd met klassiek brede boorden, de zwarte colbert, zijn altijd net te lange, ogenschijnlijk rommelig ongekamde haar, de nepkamergeleerde die maar al te graag in de belangstelling stond van een zo groot mogelijk publiek, zogezegd om zijn inhoudelijke verhaal kwijt te kunnen. Kortom: zijn tegenpool.

Hoelang was het geleden dat hij voor het eerst alleen op Gare du Nord arriveerde en naar een hotel zocht, voor het eerst van zijn leven het gevoel kreeg daadwerkelijk vrij te zijn; een gevoel van het anoniem opgaan in de massa, vreemd genoeg juist door de onverschilligheid die de mensen leken uit te stralen, allen drukdoende met zichzelf en zich niet om hem bekommerend. Dit laatste zou impliceren dat we nu vrijer zijn dan ooit, bedacht hij meewarig, en hij maakte een aantekening in zijn notitieboekje.

(.....)

‘We maken er een groot feest van Milan!’ riep Kees-Jan en hij hief het glas.

‘Ook met onze gasten? Zou dat gaan lukken?’ vroeg ik vanuit de grote, eco-vriendelijk geproduceerde, zo ruim opgezette witreren kuipstoelen dat het een vreemde gewaarwording was met zijn drieën – naast elkaar – te kunnen plaatsnemen en genoeg been en armruimte over te houden om een greep te kunnen doen uit de minibox met drankjes, maar de superbus was dan ook ontworpen om als katalysator te werken en de *happy few* te plezieren met niet alleen een snel, hypermodern, praktisch supersonisch vervoermiddel waar men mee kon pronken, doch hen tegelijkertijd een gevoel van intelligentie en altruïsme mee te geven zodat ze als *early adopters* de rest van de samenleving zouden beïnvloeden en bewegen tot het gebruik van soortgelijke milieuvriendelijke technieken. Kortom: er was over nagedacht door onze voormalige NASA-astronaut. De minibox was tot mijn vreugde rijkelijk gevuld; een opkikker om mezelf moed in te drinken achtte ik noodzakelijk, want ik voelde een zenuwaanval opkomen, die na de tweede whisky gelukkig naar de achtergrond verdreven werd... het werkte boven verwachting; ik werd voldoende overmoedig om me aan te kunnen sluiten bij Bertrands optimistische toon en Kees-Jan zijn natuurlijke vrolijkheid en frivole, ongecompliceerde enthousiasme om van deze feestdag een ongekend succes te maken.

‘Maxima schijnt een vrolijke tante te zijn, dat wordt vast lachen,’ zei Kees-Jan. ‘van Alex weet ik het niet, maar ook dat kan best wel eens meevallen. Hoe komt het eigenlijk Bertrand, dat je hen er nu alsnog bij wilt betrekken? Ik dacht te hebben begrepen dat je voor afschaffing van het koningshuis bent?’

‘*Bij betrekken* is wat sterk uitgedrukt,’ lichtte ik toe nadat Bertrand me aankeek met een hopeloze blik van: kun jij het proberen uit te leggen? Hij was niet helemaal de oude na zijn besmetting: zijn tomeloze energie was vooralsnog niet volledig teruggekeerd.

‘Monique heeft met ze gesproken,’ zei ik. ‘Ze blijken open te staan voor onze inzichten, en we kunnen hen goed gebruiken om de broederschap te bevorderen, je weet wel; één van de drie pijlers. Ze zijn altijd sterk geweest in *public relations*. Bovendien wil Alex zo snel mogelijk naar een symbolisch koningshuis toe, dus er is geen probleem meer, en bovendien: ze hebben ook nog verrassend veel ervaring met het hanteren van de begrippen mededogen, duurzaamheid en ecologie in huis, tenminste, in ieder geval op pr-gebied.’

‘Oh, nou, prima joh, marketingtechnisch is het super! Proost mannen,’ riep Kees-Jan monter en hief nogmaals het glas.

De in de minibar ingebouwde digitale klok gaf 10:15 uur aan.

‘Ervaring wel, maar inzicht,’ mompelde Bertrand.

‘En in uitvoering moet ik het ook nog zien,’ riep ik spontaan; tja... elk van de drie Don Quichots was op zijn eigen manier nu eenmaal nogal sceptisch over hun deelname.

*

Buiten zagen we de batterij laddermolens in de lucht hangen; indrukwekkend in eenvoud, rijk in kleurschakering en bovendien aandoenlijk simpel te bedienen, of zelfs op de automatische piloot te schakelen. Een bewijs dat de beste uitvindingen – na ze te hebben gevonden – kinderlijk eenvoudig blijken te zijn. Ouders liepen met hun kinderen langs de metertjes waarop de opgewekte elektriciteit zichtbaar gemaakt was en probeerden uit te leggen dat de laddermolen – de prachtige vlieger die hun aandacht opslokte – zorgde voor voldoende positieve elektrische opwekking om de superbus zijn rondjes over het circuit van Zandvoort te laten rijden.

De jonge kinderen vonden de vliegers prachtig, terwijl de oudere jongeren en volwassenen vooral naar onze superbus tuurden, die nu met een gangetje van driehonderdtwintig kilometer per uur het rechte stuk van het circuit overbrugde.

‘Doe mij wederom een tomatensap wil je?’ vroeg ik.

Kees-Jan deed de koelbox open en riep: ‘Nog één rondje mensen, en dat slaat zowel op het drinken als op het rijden. Wie wil er iets, en zoja, wat?’

Drie minuten later schoven de futuristisch ogende deuren langzaam en onhoorbaar naar boven, alsof ze ons op de heldere, blauwe lucht wilden attenderen. We stapten allen praktisch synchroon uit onze kuipstoel en liepen naar het informatiebord, waar Maria via een headset microfoon uitleg stond te geven aan de bezoekers, die allen keurig op de volgepakte tribune zaten te luisteren. Dat de vliegers rechtsreeks de elektriciteit leverden voor onze *batman mobiel* maakte indruk, maar niet zoveel als verwacht en gehoopt. Het waren vooral de kinderen die het met open mond aanhoorden. De volwassenen accepteerden het gemakkelijk en namen het voor kennisgeving aan, terwijl ze via de rondlopende, in een vrolijk zonnepak met 2050 logo geklede dame met microfoon vroegen hoe hard we met de superbus konden rijden en overduidelijk aasden op het zelf kunnen plaatsnemen in één van de hagelwit leren kuipstoelen, daarbij de hoop koesterend een stukje mee te mogen rijden, het circuit van Zandvoort op, en liefst met de handen aan het stuur; dat laatste was natuurlijk uitgesloten.

Wij hadden echter meer te doen, ons disciplinair werkschema was uitermate strak (Claudia had de tijdsplanning doorgerekend), dus we verlieten het circuit en wandelden in de richting van de oefensessie ruimte waar de peperdure, luxe dood- en verderf symbolen van Damon Hirst keurig naast de goedkope seks, kitsch en fun attributen van Jeff Koons in de vorm van een grote cirkel uitgestald stonden; een cirkel waarbinnen men kon plaatsnemen op de ronde lichtpaarse yogamat: een gevaarte met een diameter van zo’n honderdvijftig meter waarop, overal verspreid, de kleine donkerpaarse yoga kussens geduldig lagen te wachten op een volgende bezoeker. Over vijf minuten werd de volgende groep toegelaten. We hadden besloten de monotheïstisch gelovigen minimaal drie vierde van de totale ruimte te laten bezetten; zij hadden

het per slot van rekening het hardste nodig. Uiteraard werden ze uitgenodigd zoveel mogelijk naast elkaar plaats te nemen. Dit maakte, zonder dat zij dit zelf beseften, een belangrijk onderdeel van de oefening uit. Het naast elkaar, voor elkaar, of achter elkaar zittend of liggend volbrengen van de ademhalingsoefeningen zorgde vanzelf voor een toename van saamhorigheid en empathie voor de andere religie. Wat ze ook nog niet wisten was dat deze sessie niet alleen bestond uit ademhalingsoefeningen; de verering van de eigen familie via het neerleggen van de foto's, het schrijven van een brief aan je ouders of grootouders – een brief die daarna, zonder te lezen nota bene, gezamenlijk werd verbrand in een grote koperen klankschaal – gevolgd door het in kleine groepjes verlaten van de ruimte om met een snelheid van driehonderd kilometer per uur een rondje te rijden in de superbus, de gedeelde spanning die dit veroorzaakte, maakte een ander belangrijk onderdeel uit van deze ascetische oefensessie: de persoonlijke ervaring was het doel, niet de (nog onbekende) gevolgen van de ervaring, gevolgen die voor iedereen anders kunnen zijn. In die zin, zo hadden we het duidelijk bepaald in ons drieluik, spreken we slechts van ascese als disciplinerend van de continu, en niet te beëindigen, intentie onszelf te ontwikkelen, in ons eigen tempo... en dit geldt voor zowel lichaam als geest; *Sapere aude*, durf zelf te denken en te vertrouwen op de eigen gevoelens in wisselwerking met de rede, leer uw eigen gevoelens kennen en vergroot uw kennis, want juist door uw grenzen te verkennen en op te zoeken zal uw autonomie kunnen toenemen, zult u grenzen kunnen verleggen. Het woord ascese is hier dus slechts gebruikt om aan te geven dat het op individueel niveau *discipline* vergt, dat er een eindeloos heen en weer bewegen tussen ontspanning en inspanning wordt gevraagd in een onvoorwaardelijke acceptatie van de waarneming van *alle* gevoelens, ook de negatieve die u als mens ongetwijfeld heeft; een zelfonderzoek naar de immer aanwezige chaos en de conflicten in uzelf.

Tegen de wand van de koepel werd de natuurfilm Life vertoond, afgewisseld met de beelden van de aarde gezien vanaf de hubble telescoop: dit alles zou het besef van eenwording en gezamenlijke verantwoordelijkheid voor de natuur en de aarde langzaam maar zeker dieper tot de bezoekers kunnen laten doordringen. Wij als ontwerpers van deze amorele, neutraal ascetische yogaoefening vonden het zoals gezegd essentieel dat de bezoekers tot zelfinzicht zouden komen, en er werd dan ook niets besproken of voorgedragen: de in de lage landen uitgevonden en zo gebruikelijke *lezijng* werd bewust vermeden.

De kalme wereldse muzieklanken, afwisselend afkomstig uit alle windstreken doch veelal een directe mengeling van verschillende stijlen in één muziekstuk – dit laatste had de voorkeur, omdat het intuïtief de saamhorigheid symboliseerde en kracht bijzette – galmden door de ruimte. Persoonlijk had ik mijn twijfels over de effectiviteit van de sessie maar ik deed mijn best om niets te laten merken. Het was per slot van rekening een feestdag.

‘Doen we mee?’

‘Je gedachten dienen nagenoeg te stoppen bij deze oefening, nagenoeg stil te staan, ik denk niet dat het jou zal lukken Bertrand,’ antwoordde ik eerlijk.

‘Natuurlijk wel! Dat heb ik vaker gedaan! Kom, we stappen binnen,’ zei hij en ging zonder ons antwoord af te wachten de tent in.

De digitale klok boven de ingang stond op 11:25 uur.

In het midden van de ruimte zat Dyani in meditatiehouding, rechts naast haar, op een minuscuul paars kussentje en in dezelfde pose, Izdihar. Het was een fraai esthetisch gezicht om de kleine meid synchroon naast Dyani in lotushouding te zien. Beiden hadden hun lange zwarte haar opgestoken, en Izdihar glimlachte breeduit en zo ongedwongen ontspannen naar ons als alleen een vijfjarig kindje kan, terwijl naast Dyani een gouden gong van ongeveer een halve meter doorsnede in de lucht hing, geduldig wachtend op beroering door het ervoor liggende, stevige en gladgewreven houten stokje.

*

Op datzelfde moment zullen in Parijs centrum – wanneer de reconstructie correct is – Claudia, Monique, Janine en Nicolette de witleren kuipstoelen van hun superbus hebben verlaten en volgens de rapportage, die overigens gehaast opgesteld is door de onderzoekscommissie – alle werkzaamheden zijn

noodgedwongen vluchtig en adhoc geworden – heeft Claudia op dat moment Jean-Luc opgebeld met haar mobiele telefoon; zonder speciale beveiliging, want er was geen dreiging, er was geen verhoogde alertheid binnen het team. Jean-Luc zal naar alle waarschijnlijkheid, de rapportage is hierover niet eenduidig en sluitend, precies volgens onze strakke planning in kleermakerszit hebben plaatsgenomen in de Parijse variant van onze ascetische meditatieruimte, ongetwijfeld (Nicolette en Janine hadden dit voorbereid) erg fraai ingericht in het *Espace Pierre Cardin*.

*

Na de door Dyani geleide anderhalf uur durende oefening vertelde Bertrand hoe zijn gedachtestroom op gang kwam en hoe hij de gebeurtenissen van de afgelopen weken op zijn netvlies zag verschijnen. Hij probeerde het uit te bannen, weg te werken volgens de zojuist geleerde *les van de eeuwige ademhaling*, maar het lukte niet. In flarden kwam alles langs, volgens zijn zeggen zo onsamenhangend en chaotisch als het beroemde kunstwerk van Picasso: de Guernica, de beroemde impressie van een Duits bombardement op deze stad in 1937, tijdens de Spaanse Burgeroorlog – Kees-Jan keek wazig en trok zijn wenkbrauwen op, het was ook een vreemde analogie, echt iets voor Bertrand.

Eerst verschenen de beelden van zijn zoektocht naar de bloemen, de witte rozen voor Claudia, op zijn netvlies, al snel gevolgd door het dromen over zijn recente opname in het ziekenhuis, in volledige afzondering (hij was langdurig in quarantaine geplaatst), moeiteloos overgaand in een levensgrote beeltenis van zijn in het Russisch vertaalde boek, dat daar een groot ondergronds succes aan het worden was, plus een nachtmerrie scenario over antibiotica van Russische makelaardij die hij uit alle macht weigerde, bang om te worden vergiftigd. Als laatste kwam de herinnering aan zijn vrijlating via een vreemdsoortig, surrealistisch droombeeld terug: gedrogeerd en in een blauwe pyjama, waarop op borsthoogte het logo van het ziekenhuis pronkte, werd hij midden in de nacht, en met infuus en al, uit hetzelfde busje gezet dat hem indertijd opgepikt had tijdens de demonstratie tegen dierproeven voor l'Hôtel de Ville! Hij draaide verdoemd en versuft een rondje om zijn as, in zijn rechterhand de stang van zijn infuus meeslepend, en herkende de omgeving meteen; fortuinlijk genoeg was hij in de buurt van zijn oude joodse stamkroeg gedumpt! Hij ging naar binnen om zich te herbezinnen op de gebeurtenissen, om zich opnieuw te oriënteren. Na zichzelf te hebben losgekoppeld van het infuus en een rondje te hebben gegeven in deze vertrouwde kroeg vol vrienden en bekenden, probeerde hij zijn mede cafégangers te waarschuwen door te roepen: 'De Russen nemen de Westerse multinationals handigheid over, maar dan *volledig* zonder waardesysteem! Afijn, eigenlijk is er geen verschil. En toch heb ik nu mijn leven aan hen te danken, alhoewel dat nietszeggend is, want hun intentie was slechts om zoveel mogelijk geld te verdienen!'

Zijn vrienden proosten uitbundig op zijn gezondheid terwijl niemand, ook de barman niet, opkeek van zijn outfit: de opaalblauwe ziekenhuispyjama waarin hij, met één hand aan de bar vastgeklemd, want hij voelde zich onstabiel en duizelig, zijn glas zo hoog mogelijk de lucht in hief, ondanks zijn infuuslangen die tegen de barrand begonnen te rammelen... luider en luider... totdat ze een oorverdovend lawaai produceerden... toen werd alles wazig en ontwaakte hij uit de meditatie sessie.

Tommy

De scherpe geur van blauwe kaas dringt tot me door en maakt me wakker. Ik moet ervan niezen, zo sterk is deze lucht. Heerlijk! Vrolijk roepend en kwispelend storm ik slaapdronken op het kleine meisje af en ren haar per ongeluk ondersteboven. Geschrokken lik ik haar in het gezicht. Ze slaat haar armpjes om me heen, gelukkig! Ze vindt het niet erg. De sterke geur in het midden van de lage tafel is er nog. Mijn bazin komt naar me toe en tikt me zachtjes en uitdagend tegen mijn oor en kop. Ik roep en grom speels, kwispel. Nu gaan we vast naar buiten!

Ja, we gaan! Ik ren de veranda af, hierbuiten ruikt alles heerlijk fris en van hout, het groene gras... de bomen met de vreemde, prikkend plakkende en puntige bladeren negerend spurt ik direct door naar het grote meer. Au! Er blijven enkele stekelige bladeren aan mijn poot zitten, het prikt! Ik grom en bijt ze los, val op mijn zijde. Ik pruts ze van mijn poot af, kan verder en spring zo ver ik kan het water in. Ik roep mijn bazin. Ze kijkt nog altijd niet vrolijk, dus zwem ik snel weer terug, schud me uit en probeer haar te laten spelen. Uitdagend roepend draai ik rondjes en laat mezelf opzichtig door mijn voorpoten zakeken. Ze reageert amper. Teleurgesteld laat ik mijn kop hangen, lik haar hand. Ze aait me teder. Het kleine meisje komt eraan. Zij wil wel met me spelen. Ze gooit een speelgoedbeest en roept: 'Kip!'. Ik ren erop af en bijt in het pluchen ding, schud het door elkaar, wanneer ze het wil pakken draai ik van haar weg en bijt er harder in, ga liggen en klem het tussen mijn voorpoten. Ze probeert het eronder vandaan te halen maar ik grijp het steviger vast, schud lichtjes en daag haar uit door lichtjes te grommen. Ze schrikt eventjes maar lacht dan en probeert het nog een keertje. Mijn bazin roept iets naar haar, ik pak het pluchen ding op, spurt ermee naar de grote boom en ga in de schaduw liggen, op veilige afstand. Dan stopt ze jammer genoeg! Ze lopen terug de warande op. Ik speel met de nep kip. Het is lekker fris buiten.

Wacht eens, ze gaan weg! Wacht op mij, ik ga mee! Ik sprint op ze af en vergeet de kip. Mijn bazin roept dat ik hem moet halen dus ik draai een rondje en spurt op het stoffen beest af, neem 'm op en draaf snel terug naar de veranda. Ik wil mee!

Ze houdt het tikkende apparaat langs mijn lijf en ik blijf netjes staan wachten. Ze kijkt op het enge ding – ik vertrouw het niet – en noteert iets in haar boekje. In het begin was ik doodsbang voor het gevaarte! Het deed me denken aan de chemische spullen, de naald, de harige mensen die zo hard gilden, het vastbinden! Nu ben ik er wat aan gewend geraakt, mijn bazin heeft me gerustgesteld. Dit is goed zo. Dit is nodig, zegt ze. Ik weet niet waarom, maar ik vertrouw er maar op. Er gebeurt ook niets, het tikt alleen; soms ineens wat sneller – mijn bazin kijkt dan intensief naar het apparaat, ik zie dat ze geschokt is en wil haar troosten – dan weer wat langzamer. We mogen de loopbrug op! Brani laat mij voorgaan, netjes zoals het hoort. Anders zou ik ook wel even naar haar grommen, dat weet ze dondersgoed. Ze is stukken groter, jonger en speels; ik ben de baas. Het kleine meisje draait haar hoofdje, ik lik haar handje. Ze is blij dat we verder gaan. Brani en ik hadden best willen blijven, lekker onder de bomen in de tuin ravotten, graven. Er was zo veel te onderzoeken! Schoorvoetend lopen we achter het meisje aan om haar te bewaken. Ze is zo klein. We bonden haar goed in de gaten.

Na uren varen word ik wakker en ga naar onze emmer water. Ik verlies bijna mijn evenwicht, het is smal hier, ik zie de golven van dichtbij. Ze komen op me af. Ik roep hard. Het werkt! Ze trekken zich terug. Bij de grote bak aangekomen drink ik tot de dorst verdwenen is. Brani komt naast me staan en doet mee. Samen drinken we de bak helemaal leeg! Heerlijk, het water klotst om ons heen, alle kanten op. We wankelen, de emmer valt om. De vreemde man komt naar ons toe, het is de oudste. Hij glimlacht en is dikke maatjes met Brani, ze dollen en spelen met elkaar. Ik neger het, kijk de andere kant op en geniet van het uitzicht en de geuren.

Nabespreking

De analyse achteraf was feilloos. Niet lang na de eerste simultane feestdag met dramatische afloop werden de drie boeken vertaald in vijftien talen en gebundeld in een drieluik. Vanaf dat moment was de bal gaan rollen. De inhoud verspreidde zich exponentieel en bleef in de hoofden van de wereldbevolking doorwerken. In eerste instantie vooral semi-onbewust; zo droomde men anders dan voorheen. De aanvullende openhartige en levensechte beschrijvingen in hun drieluik; over hun verleden, hun opnames in de psychiatrische klinieken en hun huidige visie op de relatie met de andere sekse in combinatie met hun belevenissen, inzichten en de rapportage over de nucleaire explosies, gevolgd door het ontstane niemandsland – West-Europa als spookgebied – maakten nadere beschouwingen over de moraal overbodig. Als gevolg hiervan nam de behoefte aan machtsuitoefening onder de wereldbevolking steeds verder af en heeft het nog slechts enkele jaren geduurd voordat het uitoefenen van macht over een ander, in welke vorm dan ook, als volslagen belachelijk werd gezien. De groen-holistisch, liberaal neo-stoïcijnse ideologie verving het orthodoxe geloof in marktwerking en zoals het alleen in Amerika kon gaan voltrok deze omslag zich sneller dan ooit voor mogelijk gehouden vóór de ramp. De nieuwe versie van het diagnostische en statistische handboek met mentale stoornissen bevatte in 2021 een heel spectrum aan ziektebeelden gerelateerd aan machtsgebruik. Er bleken twee hoofdverdelingen te zijn. Onder de eerste – onbekende hogere macht – werd een hele boomstructuur aan soorten stoornissen vastgesteld. Onder de tweede – hebzucht – bevond zich een andere boomstructuur die in grootte niet onderdeed voor de eerste boom. Frappant was dat veel van de stoornissen in de vorige versies van het handboek nu samenvielen met deze nieuwe structuur. Alleen bepaalde fobische angsten en impulscontrole problemen bleven onder een aparte tak gehandhaafd. Mensen corrigeerden elkaar via de beschrijvingen in dit handboek en aan de hand van het drieluik van de schrijvers. Vooral zelfrelativering bleek een zeer effectieve strategie te zijn. Waar nodig werd de hulp ingeroepen van een psycholoog of psychiater. Een hardnekkig geloof in een ongekende hogere macht kwam aanvankelijk veel voor. Dit werd liefdevol en in samenspraak met de cliënt besproken en in de meeste gevallen kwamen de cliënten, uiteraard geheel zonder enige dwang, zelfstandig tot een hernieuwd inzicht. Vaak betrof het een diepe, o zo menselijke angst voor de dood, de behoefte aan een imaginaire vriendschap door een sterk gevoel van eenzaamheid, een latent sterke behoefte aan een vaderfiguur, opgedaan in de vroege kinderjaren, of een onterechte angst voor de machtsuitoefening van andere stervelingen, vooral van de andere sekse, waarbij zij deze onbewust veel liever sublimerden richting een onbestaande grootheid. De hardnekkige gevallen van allerlei soorten hebzucht waren moeilijker behandelbaar. Het ombuigen van deze natuurlijke energiestroom in de richting van prestaties die in zichzelf bevredigend waren zonder dat dit ten koste ging van anderen, was niet altijd eenvoudig te realiseren. De natuurlijke drang tot zelfbehoud werd veelal nog verward met individuele, hebzuchtige acties richting anderen. Het aloude ‘dat zijt gij’ bleek uit het werk van Bertrand echter duidelijk onrealistisch en onhaalbaar wanneer men zich bevond in een penibele situatie van gevangenschap of in een situatie waarin er een nijpend tekort aan basisbehoeften was. De heilige staat van volledige zelfopoffering bleek niet realistisch en wenselijk voor de meeste stervelingen, maar een besef om gezamenlijk te werken aan verbeteringen van ieders omstandigheden en hierbij een neo-stoïcijnse standpunt in te nemen van volledige eenheid, dat wil zeggen: de eigen naaste familie weliswaar als belangrijker te zien dan iemand aan de andere kant van de wereld, in verband met de erkende eigen behoeften van naaste ge- en verbondenheid, maar ook een totale afhankelijkheid van elkaar niet ontkennend, werd wonderlijk snel opgepikt door de menigte. Veel sneller dan men ooit voor mogelijk had gehouden, waarschijnlijk ingegeven door het wegvallen van de onderlinge mannelijke en vrouwelijke strijd, en natuurlijk door de ramp van ongekende omvang met de voor iedereen aanwijsbare oorzaken, maar meer nog dan deze bewustzijnstoestanden en psychologische behandelingen bleek de remedie tegen veel van deze gevallen van hebzucht de verhoogde tevredenheid met de huidige rechtspraak, kennis en inzichten, basisbezittingen en de vele mogelijkheden van vrijheid te zijn, te bereiken

Het consortium

via lezen, intensieve meditatie en ascetische oefeningen zoals beschreven in het drieluik en zoals gepresenteerd te Amsterdam en Parijs, net voor de *nucleaire vervaging*.

De Chinese en Arabische landen hadden de fundamentele, werkelijk democratische waarden inclusief de trias politica geleerd op de westerse universiteiten en goed opgepakt en toegepast in eigen land. Door vele jaren van repressie wisten zij wat er mis kon gaan, wisten zij waar en wanneer het fout kon gaan lopen, waardoor zij nu over een correctiesysteem beschikten dat waarborgde dat deze fundamenten daadwerkelijk werden gehandhaafd, en zonder de indertijd zo gebruikelijke *politieke bijbedoelingen*. Kortom: het laïcisme werd ingevoerd om nieuwe excessen te voorkomen. Het meebewegen met de nieuwste kennis en inzichten in plaats van star vasthouden aan rituelen die hun meerwaarde hadden verloren was het ontwikkelingsfundament waarop de samenleving voort kon zonder groeiende onvrede leidend tot nieuwe botsingen. Naast de verscheidenheid aan religies, inclusief de neoliberale markt als God – ook zij mochten hun religie in eigen kring blijven beoefenen – werd de alles overkoepelende en overstijgende consensus nu de menselijke ontwikkeling, levend in een alsmaar toenemende harmonie met zichzelf en de natuur (overigens nagenoeg gelijk aan de oorsprong van alle religies en de boeddhistische levensfilosofie). Jaren later werd het West-Europese spookgebied, mede door nieuwe uitvindingen waarmee de halfwaardetijd kon worden versneld, gemakkelijker bereikbaar en na twintig jaar besloot men, gezien de ongeëvenaarde geschiedkundige waarde van het gebied, om van Amsterdam en Parijs een permanent museum te maken: *zoals het vroeger moet zijn geweest*.